

Miten tukea nuorten motivaatiota?

Sami Määttä

Jyväskylän Yliopisto ja Niilo Mäki Instituutti

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Motivoimaa-hanke 2009-2012

Niilo Mäki Instituutti, rahoitus ESR

- Ammattiopiskelijoiden opiskeluun vaikuttavien tekijöiden tutkiminen
- Uusien ohjaus- ja työmallien kehittäminen (tehostettu tuki)
- Pedagoginen käsikirja: OTETTA OPINTOIHIN – Nuoruus ja opiskelumotivaatio
- Motivoivaa ryhmätukea kehitetty edelleen osana Polkuja läpäisyn tehostamiseen – hankkeessa

OTETTA OPINTOIHIN – Nuoruus ja opiskelumotivaatio

OTETTA OPINTOIHIN

Sami Määttä - Leena Kiiveri - Leila Kairaluoma

- 1) Nuoren psyykkinen kehitys ja nykyäsitys motivaatiosta
- 2) Ammatillisten opintojen keskeyttäminen
- 3) Opiskelumotivaatio ammatillisessa koulutuksessa
- 4) Opiskelijoiden motivaation vahvistaminen - kehittämistyö kentällä
- 5) Opettajuus ja nuoren tukeminen

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kehitysvaiheen ja ympäristön yhteensopivuus (Stage-environment fit)

- “Monet nuoruuteen liittyvät negatiiviset psyykkiset muutokset johtuvat kehittyvän nuoren tarpeiden ja sosiaalisen ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien ristiriidasta” (Eccles et al. 1993).
- Jos ymmärrämme, mitä ihminen yleensä haluaa kokea (motivaatioteoriat), ja mitä nuori haluaa saavuttaa (kehitystehtävät), voimme yrittää muuttaa ympäristöä (koulua) vastaamaan näihin tarpeisiin
- Nuori hakeutuu ympäristöihin joissa motivoituu-> Voi olla myös koulu!

Mitä ihminen haluaa kokea?

- ▣ Pystyvyys – Osaa asioita, pystyy vastaamaan haasteisiin
- ▣ Tuki (tunteet) – Yhteenkuuluvuuden tunne, on kiintynyt johonkin
- ▣ Autonomia – Saa päättää asioistaan, “omistaa elämänsä”

- ▣ Merkitys (Kontribuutio) – Merkitsee jotain maailmassa
- ▣ Vastuu – Osallistuu oman yhteisönsä toimintaan
- ▣ Identiteetti – Tietää kuka on omassa ympäristössään
- ▣ Sitoutuminen – Nauttii haasteista

- ▣ Jos on mahdollista saada tällaisia kokemuksia, (nuori) ihminen jaksaa tehdä asioita.

Nuoren kehitystehtävät motivaation kannalta?

- Lisääntynyt tarve kokea seuraavia asioita:
- Minä merkitsen jotain tässä maailmassa, minulle tärkeille ihmisille
- Tärkeissä sosiaalisissa asemissa olevat ihmiset arvostavat minua
- Minä olen vahvasti sitoutunut kaveriryhmään
- Minulla on läheisiä ihmissuhteita aikuisiin, jotka eivät ole sukulaisia
- Minä olen osa kulttuuria, kuulun yhteiskunnan instituutioihin
- Minulla on identiteetti, minäkuva – olen yksilö
- Koulussa voidaan tukea näitä kehitystehtäviä – ja samalla nuoren motivaatiota

Motivaation perusulottuvuudet

■ Sisäinen

– Asioita tehdään, koska ne ovat mukavia itsessään

- Esim. uusiin ihmisiin tutustuminen, sosiaalisten suhteiden pohdinta, aistinautinnot
- Kavereiden kanssa hengailu, television katsominen, Facebook

■ Ulkoinen

– Koulu, työ, parisuhteen velvollisuudet

■ Kuinka kokea ulkoiset vaatimukset sellaisiksi, että vastaa niihin itsenäisesti?

– Nuoruuden keskeinen haaste

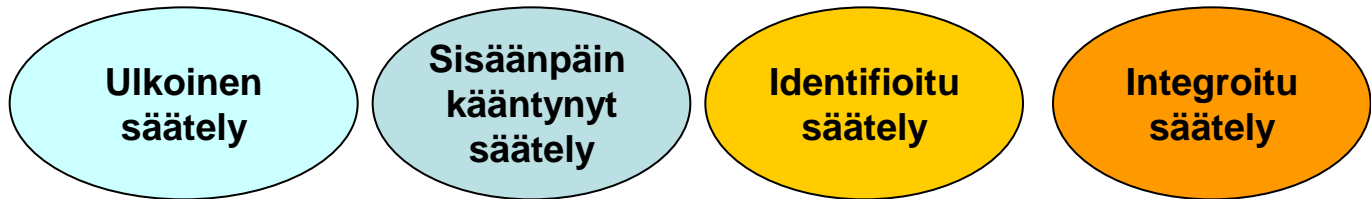
Minkälaisissa olosuhteissa nuori saa asioita tehtyä? (Itsemäärämisteoria)

1. Hyvässä seurassa (yhteenkuuluvuus)
 2. Nostamalla osaamisen tasoa (kompetenssi)
 - Myös kohtaamalla sopivan kokoisia haasteita, ei liian suuria eikä liian helppoja
 3. Voimalla päättää omista asioistaan (autonomia)
 - Myös niin, että ottaa vastuun päätöksistään, kokee että on itse tehnyt päätökset → esim. opinnoista
 - Ei koe elämää ajopuuksi
- ✓ Kokemus siitä, että itsellä ja omilla ajatuksilla on merkitystä muille ihmisille

Ulkoisen motivaation tyypit (mukaan Ryan & Deci, 2000 –Organismic Interaction Theory)

**Säätely-
Tyyli**
(Regulatory
Styles)

**Missä
syy
toimintaan?**
(Perceived
Locus of
Causality)

Ulkoinen
External

**Jossain
määrin
ulkoinen**
Somewhat
External

**Jossain
määrin
sisäinen**
Somewhat
Internal

Sisäinen
Internal

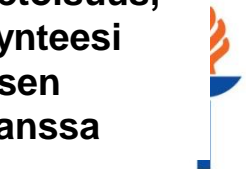
**Säätely-
prosessit**
(Relevant
Regulatory
Processes)

**Tottelevaisuus,
ulkoiset
palkkiot ja
rangaistukset**

**Itsekontrolli,
itsearvostuksen
ylläpitäminen,
sisäiset
palkkiot ja
rangaistukset**

**Henkilö-
kohtainen
merkitys,
tietoinen
arvostus**

**Yhden-
mukaisuus,
tietoisuus,
synteesi
itsen
kanssa**

Motivaatio-ongelmiin puuttumisen mahdollisuus: Ajattelu- ja toimintatavat

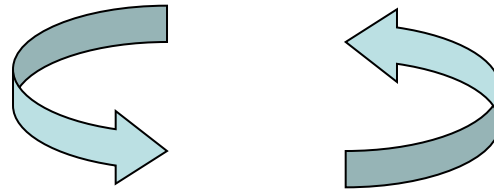
Oppimisvaikeudet
Dysleksia, dysfasia

Koulumenestys

Perhemuoto

Vanhempien
koulutustaso

Epäonnistumisen pelko
Vähäinen kiinnostus
Tehtävän välttäminen

Epäonnistumisia

Heikko
Koulu-
Menestys

Ikätoveri-
Valinnat

Ongelma-
Käyttäytyminen

Masennus

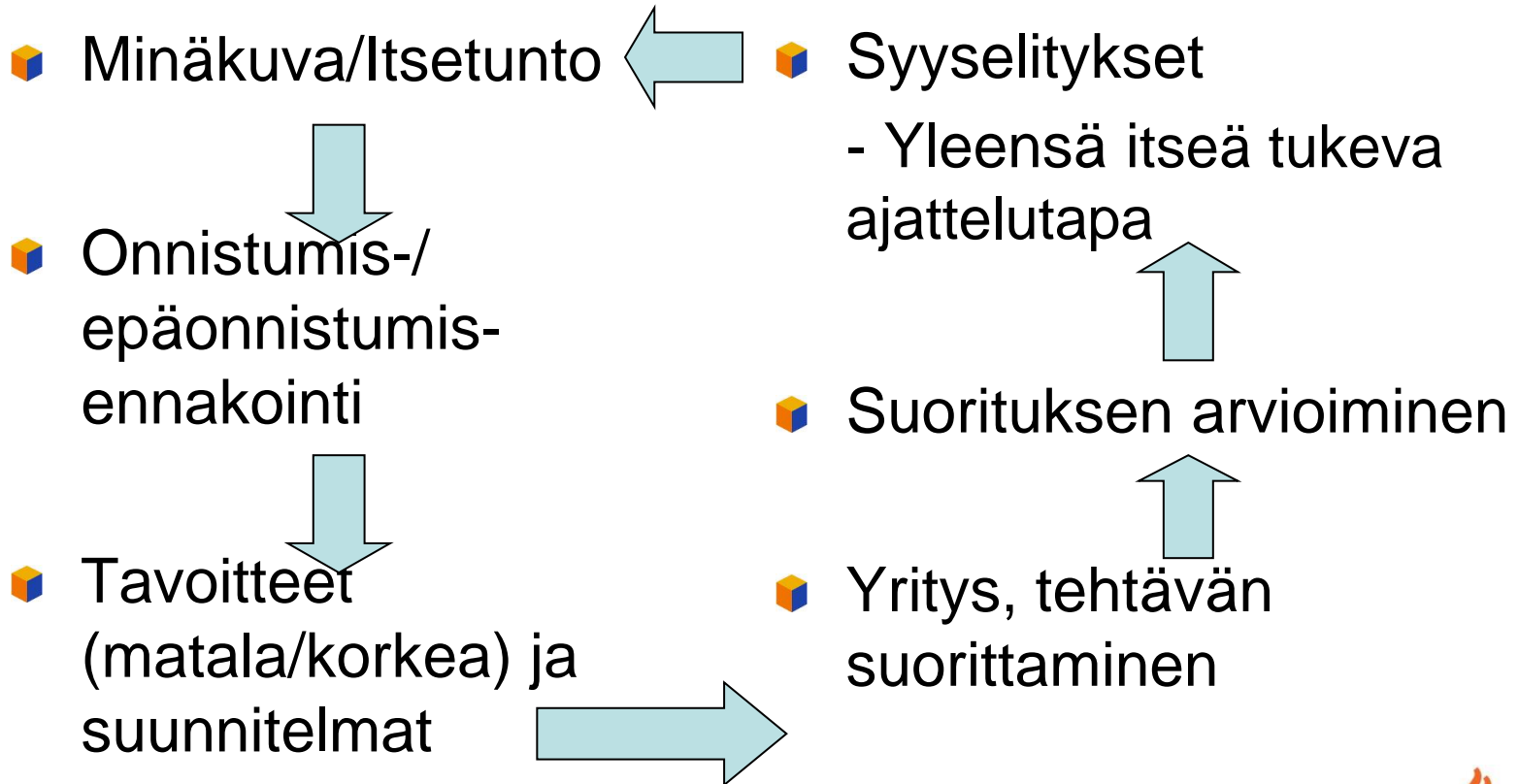
S
Y
R
J
Ä
Y
T
Y
M
I
N
E
N

Syrjäytymisen prosessi
(Nurmi, 2011)

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Vahvistuva kierre

Tutkimustuloksia kun opiskeluympäristö huomioidaan

- Eri alojen opiskelijat eroavat toisistaan motivaation ja uupumuksen suhteen jo opiskelun alussa.
- Ystävien löytäminen ammattiopistossa näyttää myös vaihtelevan alakohtaisesti; alat joissa on enemmän opiskelijoita näyttäisivät olevan sellaisia
 - Myös isompi luokkakoko ja isompi kampus olivat (heikommin) yhteydessä ystävämainintojen määrään
- Motivaatio, koulu-uupumuksen vähäisyys ja ystävät näyttäisivät lisäävän todennäköisyyttä läpäistä koulu tavoiteajassa
 - Myös silloin kun huomioidaan alojen erot!
- Opiskelijoiden motivaatio ja uupumus pitäisi huomioida heti opintojen alussa!

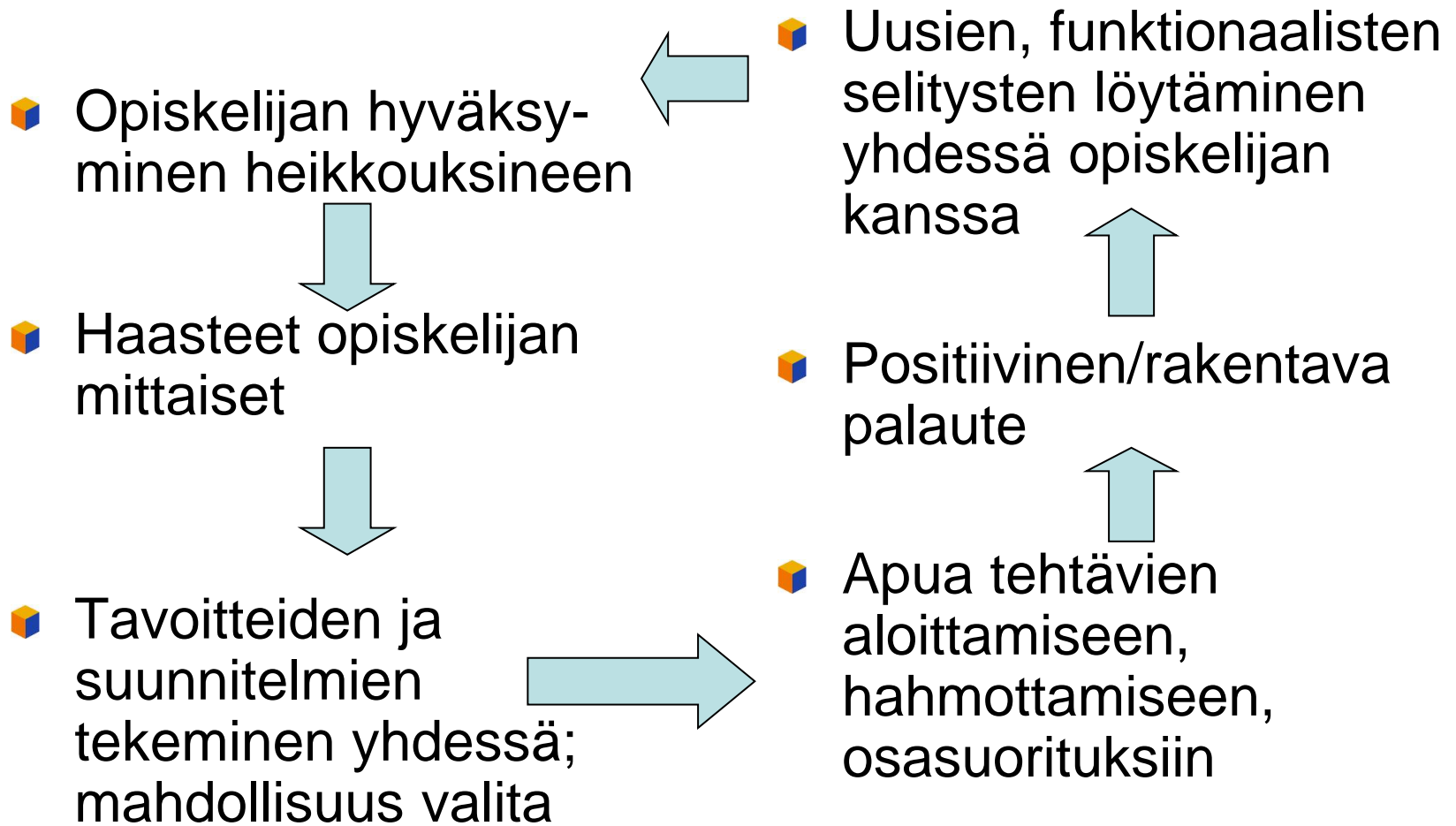
Teoriasta käytäntöön

📦 Motivaation keskeisiä ulottuvuuksia tukemalla - sosiaalisessa ympäristössä - käsiksi negatiiviseen kehään

📦 Jos sosiaalinen ympäristö tukee opiskelijaa, tämä tulee kouluun, viihtyy koulussa, sitoutuu opintoihinsa

Ajattelu- ja toimintatapojen tukeminen

Mitä motivaatioon tarvitaan?

(Arjen sankareiden mukaan)

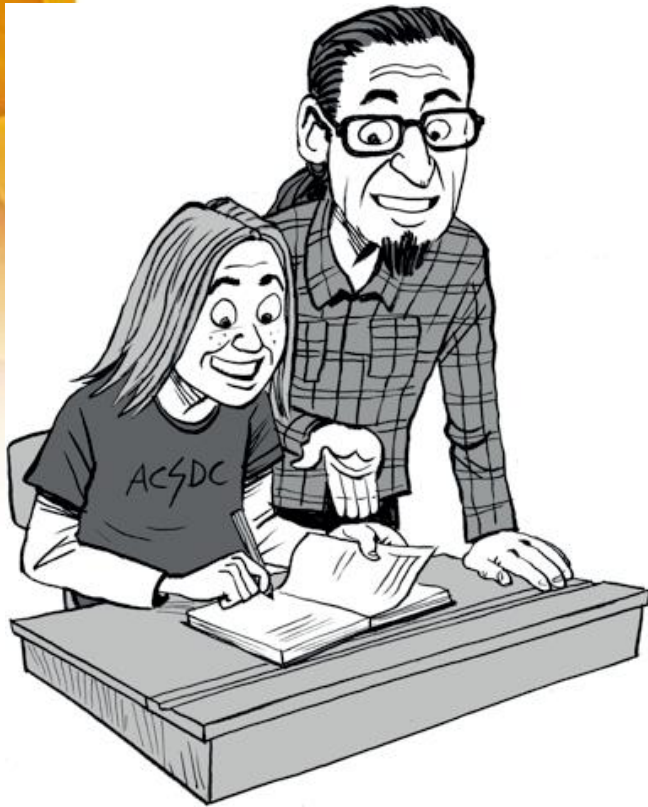
- autonomiaa **MINÄ ITSE**,
- kompetenssia **OSAAN**,
- yhteenkuuluvuutta **YHDESSÄ TOISTEN KANSSA**
- merkityksellisyyttä **OLEN TÄRKEÄ OSA PORUKKAA, TOIMINNALLANI ON MERKITYSTÄ TOISILLEKIN**

Millainen on motivoiva tehtävä?

- Tehtävä on nuorelle merkityksellinen
 - Tehtävä liittyy nuoren kokemusmaailmaan.
- Tehtävään sisältyy mahdollisuus valita (itsenäisyys)
 - Autonomian kokeminen ja tukeminen, jaettu kontrolli
- Onnistuminen on turvattu (pätevyys)
 - Mielekkäät tehtävät – mielekäs työskentely, tuki
- Tehtävässä voi tehdä yhteistyötä (yhteenkuuluvuus)
 - Tiimityö, ryhmätyö

Motivoivan tuen kokeilut Jyväskylän Ammattiopistossa

Motivoimaa-hankkeen työmuodot 2009–2011:

1. Ryhmämuotoinen tuki: Opiskelutaitoja ja hyvinvointia -kurssi (1 ov / lukukausi)
2. Intensiivisempi tuki: yksilöohjaukset
3. Jalkautuvan työn malli: Pysäkki-toiminta

Polkuja-hankkeen työmuodot 2012–2013 - Arjen sankarit -kurssi (1 ov)

Kurssilla työskentelyn perusasiat

- Positiivista palautetta
- Onnistumiskokemuksia
- Vertaisryhmä tukena
 - Ryhmässä mukana myös sellaisia nuoria, joilla vahvuuksia → voivat auttaa toisiaan
- Opiskeluympäristö tutuksi:
 - Tietoa koulun elektronisista järjestelmistä
 - Tietoa tukihenkilökunnasta
- Toiminnanohjaus
 - Aloittaminen, organisointi
- Urasuunnittelu

Epäonnistumisen kierre

Ryhmätuen yleistettäviä periaatteita

- Opiskelijoilla mahdollisuus tutustua opettajiin ja toisiinsa. Tunneilla epävirallista aikaa, mikä mahdollistaa spontaanin vuorovaikutuksen
- Osoitetaan, että kaikki opiskelijat huomioidaan ja kaikkia kuullaan, mutta kenenkään (asiallisia) sanomisia ei arvostella (esim. erilaiset keskustelukierrokset).
- Pohditaan oppimisympäristöön liittyviä kokemuksia, jotka ovat aiheuttaneet epäonnistumisen tunteita, ja kuinka nämä kokemukset voisivat kääntyä onnistumiseksi.
- Opiskelijalle osoitetaan käytännössä, kuinka he itse voivat vaikuttaa opintojensa etenemiseen ottamalla vastuuta ja sitoutumalla tunneilla oloon ja koulutöiden tekemiseen.
- Opettajan työ motivointina: esteiden raivaamista opiskelijan asenteesta ja mielestä sekä konkreettisten mahdollisuuksien avaamista tehostetun ohjauksen ja positiivisen palautteen muodossa.

Ryhmätuen yleistettäviä periaatteita

- Opiskelijoille käytännön kokemusta – ja tunne - siitä, mitä tarkoittaa töiden organisointi ja tehtävien aloittaminen.
 - Monet opiskelijat tuntuivat pitävän opiskeluongelmien ratkaisemista lähes maagisen vaikeana, jolloin opettajan tai toisen opiskelijan esimerkki saattaa auttaa ratkaisevasti.
- Ymmärrys siitä, että kaikki haasteet voidaan ratkaista periaatteessa samalla analyttisellä tavalla, kehittyä vain ajan kanssa
 - Ilmeisesti monilla peruskoulu on käyty ilman tällaisen ymmärryksen syntymistä.
- Kokemusten karttuessa opiskelijat toivottavasti yleistävät ongelmanratkaisutaitojaan koko opiskeluun.
- Tärkeätä on myös muistaa, että avun hakeminen koulun oppilashuollosta on yksi keskeinen ongelmanratkaisutaito.
- Monesti opiskelijoilla on suorastaan epäuskoa siihen, että heistä voisi joskus tulla ammattilainen. Urasuunnittelun/tulevaisuuteen suuntautumista miettimällä voidaan hälventää pelkoja ja tehdä ammattilaisuutta arkisemmaksi

Ratkaisuja opiskelumotivaation lisäämiseksi

- Onnistumiskokemuksia
- Positiivista palautetta
- Tietoa koulun elektronisista järjestelmistä
- Tietoa tukihenkilökunnasta
- Oppimisstrategioiden opiskelua
- Urasuunnittelua
- Vertaisryhmätoimintaa
 - Ryhmässä on mukana myös nuoria, joilla on erilaisia vahvuuksia. Heterogeenisen ryhmän nuoret voivat auttaa toisiaan ja nostaa toistensa vahvuuksia esille.

Osallistujien mietteitä

- Ja nyt oli sellanen tosi mukavahenkinen tuo joukko meillä siinä, ni.. se oli siinä mukavinta. On [kurssilla ollut vaikutuksia opiskeluun], koska oon saanu tehtyä siellä ja sitte on samalla niinku, että alottaa itekki kotonaki tekemään vähän niitä tehtäviä. Ni on se helpottanu.
- Tai siis mä koen sillai, että se tuki tavallaan sitä mun koulunkäyntiä sillee, että mä motivoiduin sillee myös niihin muihin aineisiin, mitä mulla siinä jaksossa oli. Ne [ryhmätyöt] oli kivoja, koska siinä oli just niitä onnistumisen tunteita, koska mun mielestä se oli hieno se meidän ryhmätyö.
- Joo, sekin [urapaneeli] oli ihan mielenkiintonen, kun sai tietää ihan niiltä, jotka oli jo pidemmällä, että miltä on tuntunu se opiskelu. Kyllä mä ainakin.. no en nyt ihan yksilöohjausta, mutta semmosta kuitenkin, että sai puhua jollekin.
- Ei sitä tullu oikeastaan ajateltua, että kui paljon [rästejä] on ja miten ne vois tehdä. Se oli hyvä, että ne sai tehtyä ja sitte sai siihen kokeisiin luku, semmosta jotain järkeä, tolkkua. Oli varmasti [kurssilla vaikutusta opiskeluun], mä sain paljon viime jaksolla aikaan. Enemmän kun koko viime vuoden aikana yhteensä.

Motivoiva ryhmätuki ja eroaminen

- Koko 1. kohortissa (N=1135), motiivikriteerin täyttäneet poistettu: ensimmäisenä vuonna eronneita 9%
- Motivoitumattomin 5% (motiivikriteeri), interventioon osallistuneet poistettu (N=48): ensimmäisenä vuonna eronneita 17%
- Interventioon osallistuneilla (N=18): eronneita 0%
 - Ei kuitenkaan parempi keskiarvo, ov-määrä, hylätyt opinnot vs. kriteerin täyttäneet
 - Tilastollisesti huomattavasti sattumaa todennäköisemmin HOJKS ao:ssa (kriteerin täyttäneillä ei)
 - Läpäisy: Interventioon osallistuneiden läpäisy ei parantunut, mutta jatkavat 4. vuodelle verrokkeja useammin

Lopuksi

- Nuorella luonnostaan halu kehittyä, valmistua ammattiin ja kasvaa aikuiseksi
 - Nuoruus on mahdollisuus
- Nuoren motivaatiota voidaan tukea koulussa
 - Keskeinen ympäristö katkaista negatiivinen kierre
- Oppilaitosyhteisön hyvinvointi tukee suoraan keskeisintä motivaation ulottuvuutta: yhteenkuuluvuutta

Linkkejä mielenkiintoiseen materiaaliin

- <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kehitt%C3%A4mistoitominta/lapset-ja-nuoret/mielenterveystaitoja-oppilaitoksiin>
 - Voimavarojen talo -työkalu
- <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kirjat/hyvinvoiva-oppilaitos>
 - Hyvinvoiva Oppilaitos –kirja
- <http://www.nmi.fi/fi/julkaisut/ilmaiset-materiaalit>
 - Mm. Toimivia tapoja motivaation ylläpitoon - Opettajan vinkkikirja
- <http://kauppa.nmi.fi/product/599/otetta-opintoihin>
 - Motivoimaa –hankkeen lopputuotos

Kiitos mielenkiinnosta ja hyvää loppuvuotta!

